

ULUSLARARASI İLİŞKİLER TEORİLERİ, İNSANİYETÇİLİK VE İNSANİ YARDIM ÖRGÜTLERİ

Doç. Dr. Gonca OĞUZ GÖK*

ÖZET

İnsani yardım (humanitarian aid), afet, savaş, ve silahlı çatışmalardan etkilenmiş insanların su, gıda ve barınma gibi yaşamsal ihtiyaçlarına cevap verilmesi ve korunmalarının bu ihtiyaç devam ettiği sürece sağlanması olarak tanımlanabilir. Öte yandan insaniyetçilik (humanitarianism) ise, insani yardımı da içerecek şekilde, uluslararası hukuk, dayanışma, sosyal adalet ve yardım politikalarının oluşturulması bağlamında daha geniş, bir kavramı ve uygulama alanını ifade etmektedir. (Özerdem and Rufini, 2005) Michael Barnett (2011) insaniyetçiliği tarihsel boyutuyla (1) Emperyal İnsaniyetçilik (19. yy), Yeni İnsaniyetçilik (1945-1990) ve Liberal İnsaniyetçilik (1990 sonrası dönem) olarak sınıflandırmaktadır. Barnett (2011)'e göre, Soğuk Savaş sonrası dönemi ifade eden liberal insaniyetçilik tanımında, bir taraftan insani yardım örgütleri (HNGOs) kurumsallaşmış ve profesyonelleşmiş; diğer taraftan kendilerine insan hakları, barış inşası gibi roller atfederek, devletler ile gündem ve bazı durumlarda görev paylaşımı içerisine girmiş ve artan şekilde siyasileşmiştir. Bu çalışma, Soğuk Savaş sonrası dönemde insaniyetçilik anlayışının dönüşümünü devletler ile insani yardım örgütleri (HNGOs) arasındaki bu karmaşık ilişki çerçevesinde

* Marmara Üniversitesi

analiz etmeyi hedeflemektedir. Çalışma, küresel siyasette” insani yardım” anlayışının dönüşümü, insani yardımın siyasallaşması, sivil toplumun kurumsallaşması gibi gelişmelerin, küresel siyasette devletlerin merkezi rolünü ve egemenliklerinin sınırlarını daha iyi anlamamıza imkan tanıdığını ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsani yardım, afet, savaş

INTERNATIONAL RELATIONS THEORIES, HUMANITARIANISM AND HUMANITARIAN NGO’S

Associate Professor Gonca OĞUZ GÖK*

ABSTRACT

Humanitarian aid is designed to save lives and alleviate suffering during and in the immediate aftermath of emergencies. The concept of humanitarianism, on the other hand, encompasses a more broad area including not only humanitarian relief but also a combination of efforts including international law, social justice as well as development efforts. (Özerdem and Rufini, 2005) Michael Barnett (2011) , classifies the historical evolution of

* Marmara University

humanitarianism in three phases in which he categorizes as “the ages of humanitarianism”: (1) Imperial Humanitarianism (19. century), Neo-humanitarianism (Post WWII era) and Liberal Humanitarianism (Post-Cold War Era). According to Barnett (2011), in the post- Cold War era the organization of humanitarianism is becoming institutionalized as humanitarian NGOs (HNGOs) are gaining greater visibility and profession in comparison with earlier decades as they begun to operate in many different fields like mediation, humanitarian diplomacy, development, conflict-resolution, post-conflict peacebuilding aside from only providing relief. Furthermore, the purpose of humanitarianism is becoming politicized in the last two decades as humanitarianism’s agenda went beyond relief into the “political world” and humanitarian agencies began working alongside, and with, states. This transformation showcases the ambiguous relationship/ nexus between states and HNGOs emphasizing the centrality of states in humanitarianism field as well as their limitations.

Keywords: Humanitarian aid, emergency, war

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ